

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio V. De religionis voto in particulari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

in omnia vota, que sint dispensat illa, quod D. Thom. ad excipiendum solenne votum religionis apponit. In ea vero qua inferiora sunt, potest se inferiorum prelatorum prolata, utpote ad quos necesse est identidem recurrere. Quare exceptio voto religionis & perpetua castitatis exceptiarum, que peregrinationum, dispensare valent, nempe in votis orationum ac ieiuniorum reliquarumq. peregrinationum. Sed Sani Thom. non excipit nisi Hierosolymitanam, quia forsitan sua aetate nulla alia erat excepta. At forsitan hic quispiam eundem sanct. doctorem contradictionis redarguat. Dixit enim in 4. distin. 3. quaest. 1. art. 4. omnia vota perpetua referuari Papa, hic autem ait super votum ieiunij posse ab alijs prelati dispensari, & pariter rationis, quae nihilominus possunt in perpetuum fieri. Respondetur autem vota illic appellare perpetua, quae per se dum absolute eduntur perpetuitatem habent annexam, ut est votum religionis & castitatis, qui enim absolute castitatem vouit perpetuum intelligit. Votum autem ieiunij & orationis nisi perpetuitatis conditio exprimitur, non affert illam ex sua natura & ideo quamuis in perpetuum fiant, possunt ab inferioribus prelati dispensari.

Scrupu-
lus.

Solutio.

QVÆSTIO V.

DE RELIGIONIS VOTO

in particulari.

ARTICVLVS I.

Vtrum religionis votum ad statum perfectionis attingat.

QVONIAM Bisariam, q. 2. dicebamus votum fieri solenne, videlicet vel per religionis susceptionem, vel per clericorum consecrationem, neque de eiusmodi solennitate, alijs se addicendum insinuantibus satis illic nobis dicere licuit operepretium duximus, ne truncum tractatum hunc reliqueremus, singulas quaestiones de eiusmodi votis hic tandem adhibere. Alteram, scilicet de voto religiosorum, ac de voto clericorum alteram. Arguitur ergo statim quibus nos haeretici argumentis oppugnam,

religionis votum nihil ad statum perfectionis attingere. Religionis tum vox, tum etiam res ipsa, vniuersae Christianae familiae sunt communes est namque religio cultus patriae, secundum illud Cic. 1. de Officijs. Religio est quae naturae diuinæ cultum & religionem astringit, quod quidem non solum Christianis omnibus, sed etiam cunctis mortalibus competit. Quod si aliquibus per Antonomiam tribuendum hoc nomen esset, soli sunt sacerdotes, sacrorumque administri, qui Hierarchias religionis actiones exequantur, falso ergo nomen hoc sibi monachi arrogat. Secundo arguitur. Perfectus in hac vita nemo esse potest, nam vt de Paul. 1. ad Cor. 13. Cum venerit, inquit, quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est, temerarium ergo est arripe impii nomen perfectionis in hoc lubrico seculo nobis usurpare. Quod si aliquid in teris perfectionis existit, illa in charitatis culmine & fastigio posita est. Secundum illud ad Col. 3. super omnia charitatem habere, quae est vinculum perfectionis. Non ergo in monasticis consilijs perfectio eminet. Terio denique ad rem proximè arguitur. Si religiosorum status ad perfectionem pertinet, eo praesertim quod in consiliorum exercitio quae monachi profitentur, perfectio collocaretur, hoc autem falsum est imo Christus sic nos Matt. 23. instruit, vt in illis duobus magnis mandatis, dilectionis Dei & proximi, pendere intelligeremus vniuersam legem & prophetas. In contrarium est quod verissimus Dionys. 6. c. Coelestis Hierarchie post Antistites religionis quoque perfectionem tribuit, quos monachos, & suo idiomate triapēdas, id est. Triadi perfecte famulantes nuncupat. De quibus subinde ait eos qui nominantur Dei famuli ex Deo puro seruitio & famulatu vniri ad monachalem perfectionem. Argumētum quoniam huius locuplere D. Tho. vt pleraq. oīa & luculenter edisserit. 2. 2. q. 74. & infra summatim, hic vero & ad rem praesentem accommode odio conclusionibus respondebimus, quibus ab ijs qui monachos dilacerant, eorum infirmita protegamus. Est ergo prima conclusio. Perfectio Christianae vitae, ad cuius fidem suscipiendam, adorandam, & celebrandam

Probô. Versus obligatus est orbis, in solo charitatis calcune secundum suam essentiam & substantiam posita est. Conclusio liquida est, in hoc, namque uniuscuiusque rei perfectio consistit, q̄ suo supremo fini uniat per unam autem charitatem & angeli, & homo Deo uniuersus, qui vtriusque creatura finis est, ergo in charitatis fastigio nostra consistit perfectio, secundum illud citatum a postoli Super omnia charitatem habere, quæ est vinculum perfectionis. Cum vero audis, vniui non intelligas, adipisci, assequi, & comprehendere, hoc enim perfectionem Dei, sit, in qua propozita nobis est nostra felicitas. Nam quamdiu in hoc corpore positi sumus, vt ait Paul. peregrinamur a Domino, atque adeo ipsum non attingimus, sed voluntatem habemus presentem fieri ad ipsum, quod cum faciem eius contempserimus, obtingit nobis. Per charitatem autem sic cum ipso cõglutinamur, vt cum anima corpus, secundum illud Ioan. 4. Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Nam si physicam consulas, tam in anima corpus est, quam in corpore anima, sed diuinitate. Est in corpore in anima tanquã contentum in continente: hoc est in eo, a quo esse & quidquid est recipit. Et eodem modo nos sumus per charitatem in viuificatione nos Deo, sicuti secundum naturam in eo viuimus, mouemur, & sumus. Sed est vicissim anima in corpore tanquam forma in subiecto, atque per quandam similitudinem, sic Deus in nobis per charitatem est, quæ forma existit, qua nostra perficitur anima, secundum illud Io. 14. Qui diligit me, diligitur a patre meo, & ad eum venimus & mansionem apud eum faciemus. In hoc ergo vicariæ charitatis glutino, qua & nos prior Deus diligit, ac tubin de a nobis vicissim diligitur, fastigium nostra perfectionis consistit. Vnde 1. Ioan. 3. Nos scimus q̄ translati sumus de morte ad vitam, qm̄ diligimus fratres. Et subditur. Qui non diligit, manet in morte. Cõsulto tñ diximus secundum essentiam & substantiam, qm̄ quodam modo es aliarum quoque virtutum famulatu eadem perfectio pendet, nepe quorum aduinculo nutritur ac protegitur, sc̄m̄ illud ad Eph. 6. Accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in oibus perse si stare. Armaturam aut̄ Dei appellat continentiam,

quæ lumbos succincti in veritate persistimus, loriceam iustitiæ, & scutum fidei &c. Secunda conclusio. Ad perfectio in præceptis duobus magnis charitatis consistit, s. Diliges Dominum Deum tuum, & proximum sicut teipsum. Neq. vero quenquã conturbare debet, quod & in charitate perfectionem consistere profitemur, & rursus in eius præceptis. Prioris enim sensus est, eandem ipsam charitatem nostrã esse perfectionem, posterioris vero, per præceptorum obseruantiam conseruat, fouetiq. & augeri. Conclusio hæc tum testimonio Christi supra citato stabilitur, in his duobus mandatis omnis lex pendet & propheta, tum etiam ad superiorum protinus cõsequitur. Etenim si charitas ipsa perfectio est nostra, consequens est, vt eius obseruatione præceptorum eadem perfectio solusque nostra dependeat, secundum verbum Christi, Si vis ad vitam ingredi, serua mandata non ex si non eodem gradu. Essentiam namque perfectionis nostrã, in charitate Dei sita est, secundum tñ hanc in charitate proximi. Quin vero ob id secundus charitatis gradus ad eandem attingit perfectionem, q̄ dilectio proximi nihil aliud quam quidam Dei amor est, iuxta illud 1. Ioan. 4. Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui non diligit fratrem suum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Etenim cum Deus omnium sit pater noster, quos intime charos habet, nemo eum ex corde diligit nisi & filios eius diligit, quos ipse diligit. Tertia conclusio. Præcepta hæc charitatis nullum nobis præfigunt diligendi modũ. Probatur, Quia præcepta admetiri debent ipsorum fini iubemur ergo eiusmodi præceptis sic Deum diligere & proximum, vt uterque diligibilis est modus autem diligendi Deum, vt ait Bernardus, est sine modo diligere, ergo eius præceptum nullum præfigit modum, s. vt hoc aut illo gradu a nobis ametur, alijve sic, alij vero aliter, sed absoluta est diligendi præceptio. Nec vero exemplum huius deest, quod nobis natura profert. Etenim vt 1. Politicorum acute Arist. perspectum est, sic inter finẽ & media differit q̄ finis, cum sit per se bonus, absq. modo & termino diligitur, nemo enim sibi præferit quantum sibi salutis velit, sed quia quo maior, eo melior, sine limi-

Secunda conclusio.

Augu.

Augu.

Rõ concludis.

Tertia conclusio. Probô.

Bernar.

Aristot.

tc exo.

ee exoptatur, medicamina vero quia tota bonitatem a fine sortiuntur, non quo maiora sunt, eo meliora, ob idque non infinitum, sed sub pondere & mensura, tum ab aegroto optantur, tum & applicantur a medico. Deus ergo quia supremus est finis, si ne modo iubetur amari, atque hoc illa verba sonant, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex totis viribus tuis. Proximus autem, tamen etsi non usque adeo absque modo sit diligendus, sed modus ille praescribitur, Et proximum tuum sicut teipsum, tamen & modus ille quandam praesertim infinitatis imaginem, nam homines etiam quadam tenus absque modo seipsum diligunt, imo vero dum vere se diligunt, illam sibi debent eternam felicitatem absque modo exoptare, eandemque reliquis. Consistit igitur essentialiter nostra perfectio in illis mandatis, quibus absque modo iubemur Deum

August. proximumque diligere. Vnde Aug. lib. de perfectione iustitiae: Cui ergo, inquit, non praecipitur nobis ista perfectio, quam in hac vita non habeat, scilicet in gradu perfectissimo, quae nec venialem offensionem admitti? Existit autem contra conclusionem hanc argumentum. Si perfectio Christianae vitae in eiusmodi charitatis praecipis consistit, quibus sine modo diligere Deum & proximum iubemur, cum eisdem praecipis cuncti teneantur mortales, vniuersi cogentur in culmine perfectionis vivere, atque adeo nemo esse valeret a culpa liber, quod impium est concedere, diuinaeque benignitati aduersum. Ad hoc autem respondetur non sic esse intelligendum, absque modo & termino positum esse charitatis mandatum, ut quemcumque obliget fastidium charitatis tenere, sed ut vnusquisque intelligat quo debeat diligendo conari. Quare, ut transgressionis delictum quis euitet, satis est ut nihil contrarium charitati eiusque praecipis committat, ut in solutione ad secundum luculentius patebit. Quarta conclusio: Reliqua omnia praecipia, tam illa quae in Decalogo expressa sunt, quam vniuersa, quae ad ipsorum rationes reducuntur, atque adeo cuncta consilia ad perfectionem ipsam charitatis assequendam referuntur, ac perinde in ipsis tanquam in instrumentis perfectio nostra consistit, diuersis tamen modo in praecipis quam in consilijs. Nam praecipia sic charitati in-

seruiunt, ut impedimenta tollant, quae vel ei contraria sunt, ut, Non furum facies. Non moechaberis, & reliqua, quae sub reatu mortali obligant, vel eandem reprobant, ut venialia peccamina. Consilia vero, ut supra dictum est, illa rescindunt, quae & si licita sunt, ne charitati profusus inimica, tamen nonnulla sunt ad cultum progredientibus obstacula: qualia sunt rerum possessiones & matrimonia, quae mortalibus innumera faciunt negotia. Valent ergo, qui monachorum institutus peccantibus oblatant, haud. n. vti nobis imponit, sic in operibus consiliorum excedis perfectionem collocamus, ut eius substantia & essentia in illis suspicemus subsistere, neque vero eadem consilia praecipis antiferimus, utpote quae non perinde atque illa necessaria existimamus, sed sic prius monachorum ad perfectionem spectare profitemur, sicut acclius compendiarumque via ad perfectionem obtrahendam expeditior est: acclius inquam incipientibus, et proecltioris planissima est. Atque hic forte non finit est sensus illius verbi Christi, Matth. 5. Qui fecerit mandata haec minima, & docuerit sic homines magnus vocabitur in regno caelorum. Qui quidem sensus Chrysostr. non latuit, & ideo a vobis illic per amplius locupletatus est. Apparet enim illic Christus consilia quibus Apostolicum ordinem instituebat, minima appellare mandata, & nihilominus asseruit eorum cultores magnos appellari in regno caelorum. Vnde nonnulla repugnantia prodire videtur, nam si minima sunt, quomodo eorum cultores magnos reddunt? aut si magnos redeunt, quomodo minima? Ratio ergo est, consilia idcirco censeri minima, quod non sunt ad salutem necessaria, veluti praecipia, quae proinde maxima censentur, quippe ex quibus nostra pendet salus sed tamen qui haec faciunt, eo magis vocabuntur, quod non solum praecipia seruant necessaria, verum & illa, quae etsi licita sunt, obstante nihilominus ei potest, ne tanto compendio gradibus charitatis ad eius perfectionem conare valeant. Vide quaedammodum non in consilijs perfectio constituitur, imo tam ipsorum quam praecipitorum perfectio in charitate posita est. Quare de ambobus ordinibus a se simul in archidiacono Aug. Quaeque mandata Deus, ex quibus vnus est. Non moechaberis, & qui cunctique non

Aug.

Argu.

Solutio.

Quarta conclusio.

non iubentur, sed speciali consilio monentur, ex quibus vnum est, bonum est homini mulierem non tangere, tunc recte fiunt quum referuntur ad diligendum Deum, & in hoc seculo & in futuro. Et abbas quidam Moyses, vt in Collationibus Patrum legitur. Ieiunia, inquit, vigilia, meditatio scripturarum, nuditas, ac priuatio omnium facultatum non perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit disciplina finis, sed per illam peruenitur ad finem. Quinta conclusio. Consiliorum obseruatio non solum rationibus alijs, verum & ac etiam ad miniculum est ad alio rem obtinendum charitatis gradum, quod cautionem præstant, vt præstantius ac tutius custodiantur præcepta. Non dixerim consilia cum habere finem. Votum quippe castitatis non in hunc scopum refertur, vt euitetur adulteriũ, vel fornicatio. Neque votum paupertatis refertur ad cauendum furtum. Imo plurimi, qui hæc vouent, ab illis sceleribus liberi sunt, quamuis aliquæ eadem ratione contingat eiusmodi vota suscipere. Sed tamen hoc certum est, quod consiliorum exercitium, clypeus præceptorum existit. Qui n. paupertatem ex animo delegit, elongatior est a perpetrando furto, & qui voto se castitatis obstrinxit, abstractior etiam ab adulterijs. Et qui pompis seculi valde dicit, a cardibus est alijsq. in ferendis iniurijs tutior. Quare nulla aribitor violentia vaticinium illud Isa. 26. in hunc sensum adduci. Vbi propheta de vrbe fortitudinis loquens, cui est Saluator cõparatus, ait, Ponetur in ea murus & antemurale. Muri n. appellatione quid nisi legis præceptiones intelligamus, quib. salus nostra circumseptæ protegitur. Antemurale ergo, & vt sic dicamus, legis promeritũ, haud inepte consiliorum exercitium est, quibus Saluator noster legẽ euangelicam circumvallauit. Ecce quomodo monachi non in suis institutis perfectionem collocant. Sed vt Aug. verbis in De morib. ecclesie vbi de ipsorũ vita loquitur, vtamur, charitas inter eos, si legitimi sint, præcipue custodis. Charitati virtus, charitati sermo, charitati habitus, charitati vultus aptatur. Sexta conclusio. Votum religionis in paupertate consistit, castitate & obediẽtia. Ratio huius est, quod religio in hoc vt dictũ est, collocatur q̃ seculum deserat, vt Christum sequens gradus charitatis proficiat.

Huc n. attinet Paulinum illud verbum ad Gala. 6. Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Voluit enim eos qui Apostolicum institutum amplexturi essent sic mundum post tergum relinquere, vt non solum eum prorsus obliuioni traderent, verum & operam sedulo darent, vt mundus ipsorum vicissim obliuisceretur. Atque adeo vterque aliter sic esset alienus, ac si duo essent cadauera, hæc autem abdicatio mundi non aliter fit quam si illa relinquamus, quibus nos mundus retinet. Hæc vero, vt 1. Eth. auctor est Aristotia sunt genere bona, nempe externa, & corporis, atque anime, de quib. in sua prima cano. Ioannes, Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Hæc ergo bona ne sua exorbitantia, uel charitatem propellant, vel eius feruorem tepesciant, præceptorum lineis ac normis limitantur. Quare qui præcepta seruat, illis potius bonis licite vitæ, nam iustitiæ limitata non egrediatur. At tamen quia etiã tunc non possunt non multa alenda charitati creare pericula, saluifica Christus adiecit consilia, ut illis prorsus impedimentis eictis expeditiores tuam sequeremur crucẽ. Quod enim ijs etiam qui præceptis obtemperant possessio seculiarium bonorum periculosa sit, enarrauit diuine Christus Luc. 18. in illa parabola triplicis malignæ terræ. Quod enim seminaantis verbum in terra iactum sit, legis præcepta designat, humanis mentibus suscepta. Sed vel superbia vitæ eorum, qui secus viam ambulant, hoc est cunctis mundi honoribus inhiant, vel cordium ariditas eorum, qui carnis desiderijs mandantes in spiritualibus arefcunt vel eorum sollicitudo, qui pungentibus diuitijs implentur, semen idem saluiferũ, aut de monib. exponunt, aut toris inopia excicant, aut denique rerum auaritia suffocant. Hac igitur de causa Christus leg. fer noster dum in montem ascendens vt Mat. 5. refertur, vnde eum mundus audiret, nõ hominũ, aut angelorum, sed os suum aperiens, leges orbi ponere adornaret, statim qui optimus architector, ab ipso legũ fine, nempe a beatitudine exorsus, Beati inquit pauperes spũ, beati mites, beati qui lugent. Vbi tria monachorum vota delineant. In triplici namque, vt 1. Ethicorũ auctor est Soto de lust. & lu. Yy Arist.

Paulus.

Aristot.

Quinta conclusio.

Sexta conclusio.

Aristot. sapientes huius mundi versabantur errore de suprema felicitate. Alij quippe in diuitijs eam collocabant, alij vero in honoribus, atque alij in voluptatibus. Eorum ergo temulentam vesaniam trina sententia Redemptor retundit. Cum enim totus mortalium orbis felicitatem quam nullus non auet, vbi sita esset, seire percuperet, communi omnium desiderio primo verbo obuiam exiuit. Optatis, inquit, beatitudinē cognoscere, quo lex omnis ducit. Beati ergo pauperes spiritu, hoc est spontanei. Ac si dicat. Tantum abest immodicam rerum exuberantiam homines beate, vt iustitia in earū potius moderato vsu cōsiliat, beatitudo vero in eorum prioris neglectu & obiectu. Mox, beati mi res, nempe qui non satis habent iusto honorum moderamine, vt verum alioi se obedientia religantes, ab eorum tumultu perfugiunt. Beati qui lugent, hoc est, non qui voluptatibus subnervantur, felices sunt, sed cui legis prescriptio eis fruuntur, illi iusti. Qui vero vsque ad lutum illas repudiauerint, illi beati. Et quo id, paulo ante diximus, elarescat, nempe consiliorum exercitia ad egregiam mandatorum custodiam magnopere conducere, subdit Beati qui esuriant & sitiunt iustitiam, & beati misericordes. Etenim qui consiliorum votis sese perstringunt, non satis ducunt, praecepta iustitiae ac misericordiae vt cumque seruate, verum & sitientissime. Et quoniam tam consilia quam praecepta ad fastigium vt dictum est, & perfectionem charitatis perdunt, qua corda mundantur, cordium vero mundities ac Deum videndum mentis aciem purificat & exacuit, in qua visione beatitudo consistit, subdit. Beati mundi corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Et quoniam in omnimoda illa desideriorum facietate & tranquillitate positum est, vt iuxta Io. verbum filij Dei nominemur & simus, tandem concludit. Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Quod si trinum hoc consiliorum votum, quod vno hoc loco stabilitur, dispersum per Euangelium desideras, diuersis illud locis inuenies. Est enim paupertas horum ordine & vsu prima, quod Ambrosius super Lucam adnotauit. Nam vt rem facultates instrumenta sunt omnium vitiorum, sic eorum abnegatio generatrix est nutrixque omnium virtutum. De qua insigne plenissimumq;

extat Christi documentum, Matth. 19. vbi adolescentem, qui vitam aeternam scirebat gradatim instituit. Primum n. quod necessarium erat, admonuit. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Mox, cum se illa a iuuentute seruare respondisset adiecit. Si vis perfectus esse, vade & uende omnia que habes, & da pauperibus, & sequere me. Haud inuendere que habes, si nude id. consideret, consilium est, sed pauperibus erogare. At quia neq; in consilio vilo perfectione consistat, verum in eo quoad affectus Christi, ac perinde charitatis cultus, subdit. Et sequere me. Sunt fautor Hieronymus & Origenes illuc annuentes, quod adolecentes ille praecepta nō seruaret, cuius nonnullum inde sumitur arg. quod subditur. Impossibile est diuitem intrare in regnum caelorum, vnde Lutherani colligunt nullam illic perfectionem designari, praeter illam quam in praeceptorum cultu sita est. Re iam paritius considerata, praeferranda est alioi patrum sententia, videlicet vere respondisse, dum ea dixit ab ineunte aetate seruasse, tametsi non adeo id seruare fecisset. Reuertimur. Marcus tum eum Christum in iunium dilexisse, quod nisi vere loquatur intellexisset, non fecisset. Adde, quod si Christus nosset mentium fuisse, vel id ipsi significasset, vel non tanquam altioem gradum supra mandatorum cultum adiecit. Si vis perfectus esse. In summa, cum tanto uelorum discrimine prius dixisset, Si uis ad uitam ingredi, serua mandata at subinde. Si uis perfectus esse, uende omnia que habes, quod re vera ad ingressum uitae non est necessarium. Citra dubium mandatorum necessitati adiecit spontanea consilia, quae utique ad perfectionem tutioris contemplationisq; via est. Quod quidem Petrus plane intelliges, protinus nomine omnium interrogauit. Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te, quid ergo erit nobis? Ex quib. uerbis, ut q. seq. uisuri sumus, edocui sumus. Apostolos uo. u. suscepisse, quod modo religiosi eorum exemplo edunt. Quod autem iuuenē consilium reuente Christus adiecit, nepe diuitibus difficilem esse ingressum regni caelorum, exaggeratio hinc periculorum, quae a diuitiarum possessione possessoribus imminet. Nam si ille qui ea praecepta ut cunq; seruasset, tanta uoluntate Christum, quem magistrum cōsecratur, conuenerat, qui se uia regni doceret,

SOTO
de iustitia
Legimus
DII
13

Votorū
numer.
deduct.
ex sacris
literis.
Ambro.

ante eius cõsilium quam diuitiarum possessiones repudiavit, quid de alijs sperandum? Ecce quemadmodum paupertatis votum non est perfectio, sed perfectionis medium, que in Christi obsequio charitatisque ardore collocatur. Idem ergo & de voto castitatis cõsiderandum. Hoc enim & alterum verbum eiusdem Redemptoris in eodem cap. de notat. Sunt eunuchi qui se castrauerunt propter regnum caelorum. Idemque docet Paul. I. ad Corint. 7. Qui sine vxore est sollicitus est, que Domini sunt, quomodo placeat Deo. Et mulier innupta & Virgo cogitat que Domini sunt, vt sit sancta & corpore & spiritu. Quibus locis non in castitate, sed in charitate perfectio ponitur. Atque idem de voto obedientie facie est elicere ex verbo Christi, I. uc. 9. Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quod die, & sequatur me. Etenim cum hominis natura, que cæteris animantibus præstat, de libertate penitus dignoscatur, secundum quam factus est ad imaginem Dei idem est se hominem ipsum abnegare, quod propriam libertatem alicuius arbitrio voti nexu subdere. Sed nec in hoc perfectio figuratur nisi Christum se quavis sibi sita est charitas. Consulto autem septimam hic addiderim conclusionem. Abrenuntiatio seculi eo pacto quod explicatum est, non modo in iure diuino existit per Christum legisferum nostrum constituto, verum etiam ex visceribus naturalis iuris depromitur. Atque adeo Christi prædicatio legit naturalis declaratio fuit. Probatur. Christus qui auctor fuit nature vt crebro in superioribus diximus illam neque destruxit, neque mutauit, sed sua lege tum declarauit, tum etiam, vbi ipsa deficiebat, perfecit, consuluit autem nobis eadem seculi renuntiationem, ergo id ipsum in iure nature latebat licet non omnibus esset votum. Secundo ad idem arguitur. Deum, dum homo factus in hunc venit mundum, maxime decebat, vt illud vite in futurum nobiscum victurus iniret, quod secundum naturam, quam ipse condiderat, optimum esset, elegit autem eam vitam, que in consiliorum exercitio posita est, nempe paupertatem, & inaccessum castitatis culmen, nam obedientiam que castitatis voto annexa est, cum caput esset ecclesie, nemini præter parentem suum præsta-

re potuit, ergo hæc est a natura sua optima vita. Sed forsitan quis respondeat, nõ quod secundum naturam optima est, cum elegit vite conditionem, sed quod cum nobis esset ad vitam æternam expeditor, decuit vt non solum verbis, sed & exemplo nos suo sic institueret. Fuit enim concedens, vt facere inciperet, quod verbo docturus erat. Hic autem cauillus neiuum argumenti non rumpit, imò illud confirmat. Si enim nobis hæc vita expediebat, signum est, ex natura rei esse expedientem, alioqui aliter nos instituisset, quoniam ne rerum naturam mutaret docuit nos eius veritatem. Atque id demum legitima ratione & causa monstratur. Ille est, secundum naturam optimus vite status, qui ad sempiternam felicitatem assequendum aptior est & expeditior, quod autem eiusmodi status in renuntiatione seculi consistat, ex natura rerum plane colligitur, quandoquidem iam monstratum est, temporalia bona, vxorūque ac familiarum apparatus humanos animos inescare atque irretire, ne ad spiritualia suo ferantur impetu. Quod si nos quis forte redarguat, hæc bona temporalia Deo auctore in gratiam humani generis esse creata, nobisque in vsum indulta, quare legitimum eorum vsum proprius ad perfectionem accedere, quam omnimodam eorum abiectioem? Respondetur, argu. concludere quod si in eo statu hominum genus perisset, in quo Deus illud condidit nihil periculi ab eiusmodi bonis nobis immineret, sed potius ad inflammandum diuinum amorem nobis esset obsequia, atque adeo tunc neque castitas virtutis munus esset, neque vero paupertas. Attamen post lapsum eiusdem nostri generis illa que nobis salubria erant, facta sunt nocua non quod res ipse naturas suas mutauerint, sed quod nos nostram deprauauimus. Sicuti vinum quod sanis vlti est, egroris est nocuum, inedia vero que firmis validisque hominibus nocet febrem patientibus medela est. Octaua denique postremaque conclusio sit. Ad perfectionis statum, qualiter in consilijs consistere explicatum est, nec sufficit, nec vero requiritur vt se ipsa legitime custodiatur, sed in hac eiusmodi statui consistit, quod perpetua voti solennis obligatione stabilitur. Conclusionem hanc contra eandem Lutheranorum hæresim, sic enim eodem, citato lib. Deuotis

Solutio.

Repl. ca

Obie. stio.

Solutio.

Octaua conclu.

Luther. error.

Prælu.

Septima conclusio.

Probatio conclusio.

Secunda argum.

Prima
ratio cō
tra Lu
therum

monasticis, religionis vota permittit, vt ta
men non perpetua, & quo hominē de suis
verbis agnoscas sic inquit. Monachis vouē
dum esset. Voueo obedientiam, castitatē,
& paupertatem secundum regulam D. Au
gustini vsq. ad mortem libere, hoc est, vt
quando mihi visum fuerit mutare possim.
Vide temulentam verborum pugnantia
vsque ad mortem, vt mutare ipsosim. Si
enim vsque ad mortem, quomodo mutari
potest? nam vinculum quod ante mortem
abruptur, non est vsque ad mortem firmum.
Igitur conclusio hæc de duobus pen
det. Prius est, vtum legitime ac decen
ter tale votum facere quis possit perpetuum?
Posterius, ad statum perfectionis sit neces
sarium? Et quidem priorem partem nemo
nisi mente cæcus, negare valet. Enimvero
cum se homo ciuilibus contractus in per
petuum obligare queat, cur se non poterit
Deo æternum mancipare? vt quod antea
integrum erat, atque adeo sibi liberum fa
cere, deinceps, per datam fidem in vincu
lum præcepti transeat? Potest inquam quis
que res suas in perpetuum vendere, potest
& libertatem suam connubiali fœdere cō
iugi obligare, vt nexus inde resset insolu
bilis, imo vero secundum ciuiles leges po
test qui sese in perpetuum seruum alteri
vendere, atque adeo alijs multis modis
suam alteri sic in perpetuum impignorare
fidem, vt citra culpam nullus ei pateat ad
libertatē regressus. Quid ergo obstat quo
minus se Deo, cui seruire regnare est, se
quisque possit seruum offerre, idque insolu
bili vinculo sanctissime confirmare. Ad ce
dit huc, quod sacerdotes deceniter etiam ir
reuocabili fœdere sacrorum ministerio al
ligant. Adde quod qua ratione isti negant
posse se quenquam legitime & congrue in
perpetuum obligare, negare coguntur id
fieri posse in tēpore aliquod certum ac præ
finitum, quantumcūq. sit paruum. Nam
si potest se homo in annum deuincere, po
terit & in duos, & in decem, & perpetuo.
Quod nō potest in annum, fit vt neque in
mensē, neque in diem neque in horam.
Quod est totam voti naturam denegare.
In summa, isti nullam obligationem in vo
to cognoscunt. Haud ergo ad suam phre
nesim respondendum est, eis contra sapiē
tis documentum, similes videamur. An
vero consiliorum exercitium citra perpe
tuum votum non mereatur status nomē,

Secūda
ratio.

monstrandum nobis reliquum sit. Id quod
sic elucidatur, status, idem sua voce esse ta
dicatur, quod conditio libertatis, aut serui
tutis, dicitur enim status matrimonialis, pro
pter vinculum fidei inter coniuges, que
quædam est seruitus, & status mulieris soluta
ta propter libertatē, status autem spirita
lis siue seruitutis sit siue libertatis, non soluta
internè obligationem, que Deo patens est
requirit, verum & externam solennitatem
in conspectu ecclesie. Non enim hęc de sta
tu gratie aut peccati vobis sermo est, qui
in foro tantum Dei decernitur, sed de il
lis statibus atq. ordinibus, quibus ecclesie
pulchritudo compaginatur, que cetera regi
na sponso a dextris alidit, citiūmicta vari
rietate. Exemplū in ciuilibus patet. Haud
enim ob id, quod quis alteri seruiat, in sta
tu seruorum est, nam potest quisque libe
re alteri in seruire, sed quia solenniter se in
seruum tradit. Nec vero in statu libertatis
asseritur, propterea quod qualitercūq. a
seruitute se eripiat, nam potest fugere, sed
quia publico instrumento libertate dona
tur. Pari vtrique modo & si quisq. ab que
lenni voto possit cōsiliiorum exercitio pro
ficere, atq. adeo illum charitatis gradum
ac meritū apud Deum attingere, quem re
ligiosorum multi nondū fuerint atsequuti
statū tamen perfectionis nemo abiq. pe
petuo vinculo habet. Et vice versa, quantum
religiosus non pro ratione & dignitate sui
instituti fuerit charitate progressus, nihil
minus ratione solēnis voti in statu est per
fectionis. Ob idq. vbi cetera paritatem ha
beant, idē opus religiosi, vt q. 2. dictū est, sa
mularioris est apud Deū meritū. Cōfirmat
ur autē eadē nostra cōclusio. aduersus istos
hæreticos. Nam nisi perpetuo voto religio
constaret, multa essent Euangelica testi
monia, que nullum haberent legitimum
sensum. Illud enim Luc. 9. Nemo mittens
manum suam ad aratrum & respiciens re
tro, aptus est regno Dei, etiam si de Chri
stiana religione in vniuersam veritatē ha
beat peculiariter tamen vita monasticæ
sibi applicent, sicuti & illud Luc. septimo.
Memores estote vxoris Loth. Et tamen si
citra culpam liceret a cœnobio in seculum
retrogrēdi, nihil iuris regni Dei illa ratio
ne deperiret. Et illud supra citatum Leuiti
27. Omne quod Domino consecratur,
siue homo fuerit siue animal, non veniet
nec redimi poterit, sed sanctum sanctiorū
erit.

SOTO
de Iustitia
Legibus
DII
13

erit, haud inepte, ut supra videmus, sacerdotibus monachis affluunt. At quid cum istis disputamus nisi religionum instituta solenni voto firmarentur, quidnam esse n alium religiosorum claustra, quam hominum ludibria, nuncpe hodie plena, cras vacua? Et qui hodie cucullam gestaret, cras esset opifex coniugatus. Restat autem contra ea quæ dicta sunt postremum argumentum solvere. Inter cœnobitas nihil lecius distinguendi sunt tres hominum ordines, quam inter seculares, videlicet incipiētiū, proficientium, & perfectiorum non ergo omnes sunt in statu perfectionis. Ad hoc vero per ea quæ circa postremam conclusionem modo dicebamus, reponitur.

Thom. Nam et si antecesses verum sit, consequentia tamen, est nulla. Dicuntur enim esse in statu perfectionis, non propter progressū ad culmen, sed propter votum. Quamuis pudore debeant monachi omnes suffundī, qui non ad eum conuolunt scopum, quem habitū & ceremonijs proficiunt. Igitur qui monachorum statum, sic explicatum, perfectionis esse denegas, in ius omne naturale, scilicet diuinum & humanum iniurius est. Haud enim vquam vlla fuit mundi ætas, in qua non essent aliqui a reliquo populo vitæ instituto semoti, qui specimen aliquod religionis præferrent. In initio namque statum nascentis orbis, inter cæteros morales legitur Gen. 5. Enoch peculiariter ambulasse cum Deo. Quare non referuntur morte sublatus, sed non apparuisse. Et inter Phil. Pythagoreorum scola ac Diogenis asceticam vitam agebant a communi cœtu seclerata, ab ijs videlicet abstinentibus secularibus fruitionibus, quæ votis monasticis abijciuntur. Et Romæ erant sanctimonialia quæ vestē virginitatem voto consecrabant. Et Hier. 3. commemorantur Rechabites, quorum religionis professio erat, vinum non bibere, neque domos extruere, neque sementem ferere, neque plantare vineas. Et de Elia atque alijs Prophetis refert Pau. ad Heb. 11. quod circumibant in melioris, in pellibus caprinis, egentes angustiati, assidēti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, & in cauernis terræ. Et ut c. 3. super Math. de Iosepho libr. 1. 8. antiquitatum retulimus, aduentum Christi degebat in deserto Iudææ Essenorum collegium, a reliquo populo

in cellulis segregatum, videlicet a mari monijs abstinentes, paucissimoque cibo vterens, eodem denique instituto, quo Christianum Anagoreæ mirifica sanctitate videntes, inter quos fertur Iohannes Baptista nutritus. At quando in hunc diuinum incidimus, quisnam eum respiciens in religiones audeat obgannire. Hic namque Dominus præcursor antea sanctus quam natus, non aliter appropinquans regnum celorum prædicare tentauit quam ab humano conuictu remotus, habitusque & victus horrore significatius quam uerbo, illius principium vite nos admonens, quam pro sua uili monachorum institutores imitari satageunt. De Apostolis autem angustia loci dicere non sinit, quemadmodum a magistro suo prima susceperint semina, primaque iecerint fundamenta cœnobiticæ vite. Alij n. fuerunt, inter quos Thomas Vvaldensis 2. & 5. tomo de sacramentalibus aduersus Vvicleff, argumentum hoc diuissime locupletauerunt. Mihi autem is raturum animus fuit, ut scolastico stylorem vtcunque summarim dilucidarem.

Ad primum igitur arg. respondetur, religionis nomen cōmuni vulgariq; significato vniuersos comprehendere morales ac præcipue Christianos, quatenus Deum virtutum officijs secundum legis præcepta colūt. At vero per Antonomasiam illis tribuitur, qui super præceptorum cultum, cōsiliorum statum capeffunt, siue religio a religando dicatur, ut Aug ait, in De vera religione nempe quod præter præceptorum nexum actioni se religant, siue, ut Cic. lib. 2. de natura Deorum visum est, religiosi telegendo dicti sint, quippe qui omnia quæ ad cultum Dei pertinent, relectent & tanquam relegant. Sacerdotes autem hoc pariter nomine, videlicet sacerdotum, quod sequenti lib. iterum distulimus, per similem antonomasiam appellantur eo quod inter Christianos qui suo modo se suaq; Deo sacrificant, proprie sacrificia offerunt. Quare antiqui Patres monachorum religionem, non verebantur perfectam appellare, ut est apud Vvaldensē tomo 3. c. 83. Vide e.

Ad 2m arg. egregie Aug. respondit in li. de perfectione iustitiæ, perfectionē charitatis i hac vita absolute uniuersalitateq; nobis præcipi, adeo ut sub illo gñali præcepto, Diliges Dominū Deum tuum ex toto corde tuo, dilectio etiam patriæ cōprehendatur.

Y y 3 Enim-

Argum.
Solutio.
Thom.
Cicero.
August.
Ad primū arg.
Ad secū dum ar.

Vuald.
Ad primū arg.
August.
Cicero.
Ad secū dum ar.

Enimvero, sicuti in inferno nunquam a Dei odio desinitur, quod illic etiam peccatum est, licet non sine maioris pœnæ demeritorium, ita & in patria ubi nunquam a Dei amore cessatur, mandato dilectionis obeditur: tamen si meritum gloriæ non augeatur. Ex hoc autem Aug. asserto Lutherus suum illud delirum dogma elicit: Quod nemo in hac vita dilectionis mandatum implere valet. Ex quo rursus intulit, quod cum singula opera ad normam eiusdem mandati exigere tenemur, quocumque opere cuiuscumque virtutis peccamus. Hoc enim erat illius hominis ingenium, ut passim pugnantiã diceret. Haud siquidem cæcus videre potuit, quemadmodum diceret, Deum nos ad impossibile obligare: quod ex sententia Hier. assertu impium est, ut lib. 3. De natura & gratia, c. 4. latissime demonstraui. Aug. ergo illic se plane explicat. Vbi duplicem charitatis perfectionem dignoscit: nempe viam & patriam, per charitatem enim viam tendimus in illam, quæ est patria. Quare perfectio huius nostræ est, recta ad brauium currere, ut dicit Paul. Perfectio autem patriæ est in Deo ipso quiescere. Atque adeo in hac vita implemus præceptum tanquam viatores, ut ex toto corde, idem sit quod nihil charitati aduersum mentis assensu concipere. In patria vero, tanquam comprehensores, ut ex toto corde idem sit, quod continenter sic amare ut nihil de amoris seruore neque per minimam negligentiam vnquam remittamus. Quin vero non solum impletio mandati charitatis in hac vita esse potest, quæ incipientibus cum aliquo collustratur timore, verum & perfecta charitatis quæ secundum Io. foras mittit timorem, quia ut ipse ait. 1. Cano. c. 2. Qui seruat verbum eius, vere in hoc charitas eius perfecta est. Et Christus nos admonet, ut simus perfecti, sicut eius pater. Et Pau. 2. ad Corin. 13. De cætero fratres gaudete, estote perfecti. In summa, ut Lutheranis satisfaciamus, non Aug. modo, verum & Pau. ad Philip. 3. vtrunque perfectionis gradum, nempe viam & patriam plane distinxit, ait enim primum. Non quod iam acceperim, ut iam perfectus sim, scilicet triumphantium perfectione. Sequor autem si quomodo. Io. comprehendam. Perfectio ergo viam sequi est, de qua protinus subdit. Quicumque ergo perfectus sumus, hoc sentiamus. Igitur 1. ad

Cor. 13. de perfectione patriæ loquebatur, per quam illa, quæ cum fide viam est, cucubatur. Iacobus autem intelligit etiam perfectos in via, in multis venialibus offendere, quæ charitati non aduersantur. Ad aliud autem ad Colos. 3. iam concessum est, perfectionem quidem in charitate consistere. In consilijs autem tanquam instrumentis. Ad tertium argumentum per secundam conclusionem satisfactum est, nempe in illis duobus mandatis, tanquam in conseruantibus, eandem suam esse perfectionem.

ARTICVLVS II.

Virum paupertatem ad mendicitatem vsque ad perfectionem viam monasticam pertineat.

Postquam in genere de perfectione nobis institutum dictum est, congruum, ut de singulis trium vitorum nonnulli disputationis adhibeamus. Et primo de paupertate quaeritur, virum vsque ad mendicitatem sit congrua, videatur enim Apostolus 2. ad Corin. 8. modum Christianis elemosynarum præstitueret: Si voluntas, inquit, prompta est, non secundum id quod non habet, non enim ut alijs remissio, vobis autem tribulatio, sed ex æqualitate. Vbi sic Christi alumnos, ad elemosynas animat ut simul admoneat ne se tribulatione paupertatis premant. Et glossa illud ad Timo. 6. Habentes alimenta & quibus tegamur, ait, non esse hæc temporalia abijcienda. Secundo, qui se periculo ebrietatis impatiens, in culpa est, qui autem se in mendicitatem adigit, tale subire periculum, ergo id non est virtus. Secunda vero præmissa, multis testimonijs comprobatur. Ait enim Sapiens Prover. 30. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi, sed tubæ tantum victui meo necessaria, ne egestate compulsus furer, & penuriam nomen Dei mei. Et Eccles. 27. Propter inopiam multi deliquerunt. Et Phil. 4. Eth. Videatur, inquit, diuitiarum corruptio perditio quædam ipsius hominis, quippe cum homo diuitiis viuat. Tertio, virtus, ut 2. est Th. in medio consistit, mendicitas autem extremus est. Eo potissimum quod diuitie felicitatis instrumenta sunt, ut 1. Ethic. auctor est Philof. cum de Eccles. ca. 3. 1. stipulatur. Ergo mendicitas aduer-

Lutheri
pestiferi
dogma.

Hieron.

Paulus

SOTO
de iure
Legibus
DII
13

4. Argu. aduerfatrrix potius est perfectionis quam nutritrix. Quarto esto consilium sit cuncta profus propria abijcere: non tamen inde sit protinus absequens, vt mendicare liceat, sed tenentur tunc monachi manibus laborare, sicuti Paulus 1. ad Corint. 4. se fecisse testatur, & Actu. 20. Ad ea enim, inquit, quæ mihi opus erant ministraverunt manus istæ. Et 2. ad Thef. 3. Si quis non vult operari, nec mâducet. Quinto, quando hæc omnia cessarent, conducenius ad monachorum quietem esset, aliud saltem in communi possidere, quam vt victum queriantes inter seculares oberarent. Accedit postremo quod Episcopi aliori sunt gradu genere suo quanto cœnobitis: quorum tamen perfectioni mendicitas non congruit. In contrarium autem est verbum Christi, Mat. 5. Beati pauperes spiritu: vbi textus Græcus habet, Beati mendici.

Quamvis in superioribus assertum fuerit paupertatem perfectioni charitatis inseruire, scire nihilominus superest, quoniã gradu sit capessenda Duplex namque paupertatis genus inter religionum cultores invenias, alij namque sunt quadripartiti, quorum prima via institutio fuit mendicitas, hoc est vt neque priuatim ab vno monachorum, neque in communi a toto cœnobio quod quam possideretur: sed quotidianis elemosinis victarent, siue oblati, siue quaestus, & postulati. Vtra autem istarum paupertatum ratio sit alteri præferenda, non desunt qui disputent. Immo nec defuerunt hæretici qui vtraque refutarent. Respondetur ergo tribus conclusionibus. Prima. Omnimoda mendicitas,

Prima conclusio. nempe vt neque priuatim neque in communi aliquid possideatur, si genere suo existimeatur, plus habet dignitatis, & meriti apud Deum, quam in communi possessio. Prima conclusionis ratio, ex rerum natura, vt supra dictum est, proficiscitur, est enim religionis monasticæ institutio, illa amplècti disciplinam per quam ad perfectionem charitatis expeditius ascendatur, primum autem quod hominum animos fascinosos ad sui amorem, inefeat, est rerum possessio. Nam cum pecuniæ obediãt omnia, qui illam amat, per eam cuncta concupiscit, & qui illam objicit, omnium quodammodo mundanorum affectus ab se fa-

Augu. cilè amputat. Vnde Augusti. in lib. trigin-

ta trium quæstio Nuttimentam charitatis est diminutio cupiditatis, perfectio, nulla cupiditas. Effici ergo tutius nunquam amorem in hæc rerum lubricitatem infixisse. Attamen secundum hunc alter est gradus ab eisdem cum possidentur animi euellere quod longe est difficilior. Quocirca idem Aug. ad Paulinum & Theofiam: Terrena, inquit, diliguntur artius adæpta, quam concupita. Nam inde iuuenis ille Evangelicus tristis discessit, quod magnas habebat diuitias. Aliud est enim polle incorporare quæ desunt, aliud iã incorporata diuellere. Illa namque velut extranea repudiantur, ista vero velut membra præscinduntur. Non igitur inconsulto legislator noster inde legisferam suam conuersionem orsus est. Beati pauperes spiritu. Quapropter quanquam nihil aliud laudis in sancta paupertate compeiretur, hæc esset præclarissima, quod primum verbum, Deus, legem verbi positurus, os suum aperuit, fuit felicitate in ipsa collocare. Quod autem hæc paupertas vsque ad mendicitatem & nuditatem sit Christi alumnis commendabilis, magnifice Paulus exaggerat in posteriori Epistola ad Corinth. cap. 8. Scitis enim, inquit, gratiam Domini nostri Iesu Christi, quonia propter vos egenus factus est, cum esset diues, vt eius inopia vos diuites esseris. Si ergo, vt supra diximus, nullum officium præstitit, quod ex rei natura non esset honestum, consilium est diuitibus, in pauperes sua bona ditribuentes egenos fieri, vt cælestibus diuitijs perficiantur. Accedit & eiusdem Seruatois exemplum, quod nihil possedisse legitur, nisi quod illi in diem suæque familie portigebatur. Vnde Math. 8. Filius, inquit, hominis non habet vbi caput suum reclinet. Accedit insuper & eius institutio. Math. 19. Omnis qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, vel patrem, vel matrem, vel uxorem, vel filios, vel agros, propter nomen meum centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Vide quam cunctis rebus eum denudet qui optauerit esse perfectus. Quare Apostolis quos lucẽ mundi, & sal terræ esse voluit. Nolite, inquit possidere aurum neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris. At vero propter cauillum quarti argumenti subtexitur secunda. conclus. Religiosi q. Secunda conclusio. proprijs renuntiarunt, nõ tenentur manuum labore

Mendicitas in sacris litteris commendat.

Secunda conclusio

labore victum querere, sed iustissime mendicare possunt. Conclusio est de qua D. Augusti. iustum volumen de opere monachorum inscripsit, quam subinde D. Tho. opusculo 19. cap. 5. locupletissime simul ac disertissime contra religionum hostes dilucidavit. Graphice nanque glossa super caput Exodi quintum, haereticos, qui monachos in manuales labores adigunt cum Pharaone componit qui Moysen & Aarō obiurgabat dicens. Quare sollicitatis populum ab operibus suis? ite ad opera vestra. Probatur ergo conclusio, iure naturae, & gentium, & cum primis diuino. Finis spiritualium bonis temporalibus praestantior est, sed in republica milites & equites, atque adeo iudices qui ad bella gerenda, aut ad tuendam iustitiam, aut denique ad rempublicam administrandam deputati sunt, communibus stipendijs populi sustentantur: quod & Paulus ad Roman. 13 iure etiam diuino iustum existimat. Ideo enim, inquit, tributa praestatis, ministri enim Dei sunt. Religiosi autem monastice viuentes, spiritualium functione Reipublicae inferuiunt, quod multo est magis ipsi necessarium, quam temporalium administratio. Ergo nihil aliud quam naturae ius, & gentium, ac diuinum est, vt populi elemosinis sustententur. Illi nanque qui verbi ministerio incumbunt, digni sunt mercede sua, nam studij gratia, necesse habent a manualibus operibus eximi. De quibus ideo Paul. 2. ad Cor. 9. Per exempla complura a naturalibus desumpta colligit eos qui spiritualia seminant, ius habere metendi temporalia. Sic enim inquit, Dominus ordinavit his qui Euangelium annuntiant de Euangelio viuere. Vbi glossa, sic Deus rationabiliter disposuit de praedicatoribus, vt expeditiores sint ad praedicandum. Imò vero & Christus Mat. 10 id ipsum explicuit. Ob id enim discipulos sine opera praedicatorum dimisit, quod dignus est operarius cibo suo. Et quando hanc prouinciam non susceperint, quae tamen mendicantium ordinibus solennis est, vacent etiam sacramentalibus confessionibus audiendis. Imò vero his etiam cessantibus od id quod statos psalmos solenniter persolunt, precesque assiduas pro populo fundunt, & supra haec omnia sacerorum studijs diuinisque contemplationi vacant, ius habent diuinum

& naturale vt populi stipendijs viuunt. Vnde de Augu. opere illo citato, Si Euangelizant, inquit, sint, potestatem habent detemporalibus fidelium viuendi, sin ministri altaris, eandē non arroganti, sed plane sibi vendicant potestatem. Quin etiam Apostolus ipse loco citato rem ad certum officium non perstringit, sed in genere ait, Nescitis quoniam qui in sacratio operantur, quae de sacratio sunt edunt? & qui altario deseruiūt, cum altario participat? Quo fit vt qui monasticos religiosos operum sollicitudinibus implicare contendit. Martij opinionem sequatur, quae sororē suam ad pedes Christi contemplatione fruientem deuelle in de conabatur, vt se iuuaret. Quā quid Christus opinionem ipsi retulit, dicens, Porro vnum est necessarium. Ob idq. bene glossa illud Matth. 6 Respicite volatilia caeli, non laborant, &c. & tamē Deus pacisci ea, sanctis contemplationi vacantibus attribuit, quia a mūdo sursum euecti sunt, vt nil in terris agētes aut laborantes, sola contemplatione in caelo degāt. Merito ergo Hieron. in prologo supra Iob, eos obiurgat qui malum monachos siccellā iunco texere, & or palmarum folia cōplicare vt in sudore vultus panem edant, quā iuxta sententiam Seruati oris diuini cibum operantur qui non perit. Accedit supreme quod mendicitas ad humilitatem non parū confert, qua ratione Alexio atque alijs sanctis laudi datur q. splendidas facultates ab se abdicauerint, vt mendicata sipe viuerēt. Impietas ergo est sanctam mendicitatem impugnare, atq. adeo peregrinū charitatis officium monasticos mendicantes alere. Tertia conclusio. Quamuis genere suo mendicitas omnimoda praeferenda sit, potest nihilominus ratione finis altariumque circumstantiarū pro tēpore & loco condēnius esse ea in cōi possidere, quae non monachorū victui sūt necessaria. Conclusio est quae ex D. Th. colligitur 2. 2. q. 188. art. 7. Aequum in primis q. cuiusmodi possessio nihil de religionis perfectione deterat, tum canonice expeditur in part. tum ex superioris palam fit. Haud. n. in paupertate perfectione sua esse monstrauimus, sed in charitate. Cum ergo in paupertate ea ratiōne consistat, quod rerum amore sollicitudinēq. praestantior est, q. ad eius finē a plus confert. Etenim vt iustitiam, ac mendicantem non eo melius quo maius, sed quod ad finem

SOTO
de iustitia
legibus
DII
13

Probō
conclu-
sionis.

Paulus.

ad finem accommodari, & sic de paupertate censendum. Vnde si ordo institutus est ad contemplationis opera & prædicationem, quod quidem munus altam mentis quietem requirit, & tempora extant ubi a populo non facile religiosorum egestati succurritur, non solum perfectioni non repugnat aliquod habere in communi, verum confert. Quoniam illa monachorum diuulgatio, quæ ad victum quærendum necessaria est, otium non secum permittit, quod ad eiu' modi spiritualia munia exercenda est operæ precium.

Secundo & ex eadem temporum inclementia alia oriri potest comm. oditas eiu' modi possessionis in communi. Nempe quod postquam charitas refrigit, mendicantes molesti sunt populo & onerosi. Quæ ratio ne religio vilescere in eius oculis incipit. Præterea nimia egestas cogere mendicos assoler aliqua negotia cum secularibus transigere, & aliquibus quandoque improbitatibus victum extorquere, quandoque eorū instituta obscurant. Adde quod quando religionis in illa sincera mendicitate instituta fuerit, multa eidem instituendæ suffragabantur quæ ab aliquibus iam temporibus languere videmus. Primum enim summa victus parcitate vestitusque vilitate contenti erant. Adeo ut elemosinæ quæ nunc viginti religionis sufficiunt, pluribus tunc quam centum satis erant, nã & corporis natura facta est imbecillior, & spirituales vires remissiores. Legimus namque in historia D. patris nostri Dominici, quod oque a eorum obiurgasse, quod sæpius quam par esset pitantiam conuentui porrigeret. Quod argumentum est petrarum quidem fratribus fuisse ouorum aut piscium vsum, sed leguminibus vixisse. Mox & charitas tunc populi locupletior erat ac sincerior.

Et quod citra pudorem fateri monachi non possumus, nostra tunc vita alium quæ modo splendorem habebat, ut populares animos alliceret. Sed ais Rerum possessiones non possunt non possidentium animos sollicitare tum ad iorturam, tum etiam ut augeantur. Fateamur equidem, sed tñ hoc per pedèdum est vtra nam sollicitudo animos acerbius angat: ac diuexet, quæritarene quoti die necessaria, an curare quæ in communi possidentur, nam sollicitudo possessionum præter vnum aut alterum qui illas procurat, ceteros vel non tangit, vel quæ tenuis-

sime, sollicitudo autem quotidiana plurimos occupat. Quod si Christo institutore nostro exemplum sumere lubet, quamuis, ut dictum est, indigentis vitam delegerit, nihilominus elemosinas sibi oblatas in diem referuabat. Habebat enim loculos iudæ commisso. Nam Ioann. 4. dicitur quod abierunt discipuli in ciuitate ut cibos emerent. Et Ioann. 13. iussus est iudas ea emere quæ ad diem festum opus erant. Quamuis non nisi exiguos horariosque nummos seruari sinebat. Quare ad emendos panes faciendæ turbæ pecunia discipulis defuit. Et ne illa quæ in victum tantum, & in pauperum subsidia seruabantur in prophanos vsus verterentur, noluit inde tributum solui, sed Petrum ad piscem misit qui ei didrachma ore porrigeret. Et nõnunquam præ inopia eosdem discipulos spicas collectum misit. Absit ergo ut aduersus omnimodam mendicitatem oblatrare velim, v'pote quam suis nominibus superius illustraui. Fuerunt enim olim nonnulli quos D. Thom. opusc. 18. ca. 14. confutare perstitit, qui paupertatem reprobabant, nisi necessaria in communi possiderentur, quibus subscribere, errorem existimo. Immo qui sincere, & candidè supremam seruant mendicitatem, suscipiendi sunt & excolandi: Sed tamen hæc dicta sunt, tum ut causa possidentium in communi defendatur, tum etiam ut mendicantes omnes admonitos habeam quanta esse debent parcitate contenti. Propterea enim asserente Christo Deus pascit volatilia cœli quibus vtrique religiosi comparantur, vestitusque lilia agri, quod cibo illa simplicissimo, hæc vestitu contenta sunt. Porro ergo Diu. Benedictus aliissime contemplantium quieti studens, consulte possessiones recipit sibi oblatas, atque alij deinceps religionum institutores. Sed tamè humanum ingenium, medium tenere nescium, eorumque opes auxit, ut celeberrimum ordinem non parum de suo fastigio deiecerit. Quare in ordine nostro hæcenus nisi causa studij non est dispensatum possessiones habere, sed sunt frequenter monasteria quibus in antiqua mendicitate viuunt. Vtinam nos Deus, quatum est hoc maxime seculo Christianæ familiæ necessarium, sustineat.

Ad primum igitur argumentum respõdetur, illic Pauli neuiquam condemnare, si quis

D. Tho.

Ad primum arg. si quis

Secunda ratio.

Tertia.

Obiectio. Solutio.

si quis cuncta quae habet, in pauperes voluerit erogare, sed humana imbecillitati indulget. Rarissimi enim sunt, qui arduum hoc consilium capessant. Et ideo ait neminem cogere ut sic alienis miseris consultat, ut seipsum necessarijs destituat. Et eodem pertinet citata glos. ad Timoth. nempe non esse profus abijcienda temporalia.

Ad secundum arg.

Ad secundum respondetur, cum qui vitio temporalia bona propter Christum deserit, nulli se periculo nec temporali nec spiritali obijcere spiritali inquam, quia quod homo bona causa sponte sua facit periculum non affert poenitentiae ac tristitia, sed quando quis inuitus suis expoliatur.

Imo vero a diuitiarum possessione praesentius periculum imminet, iuxta illud 1. ad Timoth. ult. Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueum diaboli. Nec vero periculo corporali subduntur. Nam ut ait Psalmes. Diuites egerunt & esurierunt, inquierentes autem Dominum non inveniuntur omni bono. Qui enim nos sollicitos esse prohibet in castrinum, curam gerit nostri. Salomon autem suum praesentis ingenium, non se audebat extremae paupertati committere, ob idque mediocritatem vitae postulabat. Nam etsi ut supra diximus, opum affluentia nocua sit homini corruptae naturae, tamen rarior sunt qui inopiam fere queant. Sicuti in firmi licet videant vinum sibi nocere, nihilominus non semper se continere possunt, quin tantillum gustent. Qua de causa propter inopiam multi deliquerunt. Accedit, quod Salomon erat rex, quare non poterat absque diuitijs eiuere.

Ad tertium arg.

Ad tertium respondetur, virtutis medium, secundum Philosophum, secundo Ethic. non secundum quantitatem, sed secundum rationem esse sumendum. Et ideo quidquid ex rationis praescripto fit, ab eodem medio non desest. Relinquere autem temporalia bona, ut expeditius Christum sequaris, ratio docet. Nam & lumine naturalis doctus Socrates, ut ad Pulinum ait Hieronymus, auri pondus abiecit, ut contemplationi libenter vacaret. Ad quartum autem

Hieron.

Ad quartum.

D. Tho.

argum. respondet D. Tho. 2. 2. q. 1. 87. art. 3. q. manualis labore (qua voce humana omnia officia comprehenduntur, siue manibus, siue pedibus, siue lingua fiant, eo quod manus organorum illustrissimum est) ad quatuor esset vilis. Primo, quidem ad victum quaerendum. Vnde primo homini mandatum

est, ut in sudore vultus sui pane vesceretur suo, & in Psalmo, Labores manuum tuarum quia manducabis. Secundo commodus est ad vitandum otium, quod multorum est causa malorum. Vnde Eccles. 3. Mitte seruum tuum in operationem, ne vacet, multam enim malitiam docuit otiositas. Tertio refertur ad concupiscentiam refranandum, quatenus labore corpus maceratur. Vnde 2. ad Corinth. 6. In laboribus, in ieiunijs in castitate. Quarto & labor frugifer est ad eleemosinas erogandas, Vnde ad Eph. 4. Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitati patienti. Per haec ergo quatuor membra, ad omnia Pauli loca respondetur, quibus manuale laborem videtur, seu precipere, seu commendare. Illud namque citatum 2. ad Thes. 3. Si quis non vult operari, nec manducet, non est nisi naturalis admonitio, ut scilicet qui alium de non habet unde viuat, manibus victum quaerat, ut furta & illicita negotia caute fugiat. Quo utique sensu dudum epistolam ad Ephes. citauimus. Huic tamen veritati non obstat quo minus religiosi diuinis vacantes, ius habeant eleemosinis uiuendi. Huic enim ipsum eodem loco docet Apostolus. Nam postquam dixit, non gratis panem manducasse ab aliquo, sed in labore & frugatione operans nequem illorum graueret, subdit. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum, nos. Quare illud 1. ad Thes. 4. Operamini manibus vestris, sicut praecipimus vobis non est generale praecipuum, ut impugnatores religionum aiunt, quod monachos etiam consolatur, sed eos tantum complicans, qui aliter sine scandalo viuere non valent. Quod patet ex subiunctis verbis, ut honeste ambuletis ad eos, qui foris sunt Religiosi autem sine scandalo potest stipem suscipere, & postulare. Secunda etiam vilis corporalis laboris ac subinde tertia, nempe otij euitatio & afflictio corporis, non est in praecipuo, nisi quando aliter eisdem incommodis obuiari non potest. Monachi autem per alia salutaria exercitia otium cauent, & corpus edomant. Quartum denique, nempe eleemosinas erogare non est in religiosi virtus, quippe qui semel cuncta largiri sunt. Nisi casu extremae necessitatis pauperum quo

quo quidem euentu perinde atque secula res, tenerentur manibus laborare. Hac sermo D. h. in loco citato.
Ad quintum deniq. argumētum tertia conclusionē responsum est.

ARTICVLVS III.

Vtrum uotum castitatis sit de intrinseca ratione religionis.

Secundum membrum uoti monastici est, castitas. Sed ut eius ratio patētior sit, arguitur illam non esse de intrinseca ratione religionis. Sola ecclesie institutione ut prædicabamus, inuenta est solennitas uoti, ergo si ecclesia tale statutum abrogaret, proficere quis posset religionem absq. uoto solenni castrati. Secundo sacerdotium ac religio hæc ratione adæquantur, quod utrobq. sit uotum solenne castitatis. Sacerdotalis autem ordo uerus & legitimus existere pot. absque huiusmodi uoto, ut in Græcorū sacerdotibus uidere est, quod pariter posset ecclesia de nostris etiā decernere, ergo & religio sine tali uoto esse potest. Tertio. Militare cruciferorum institutum, est uera, ut aiunt, religio, emitunt namque explicite tria uota, & tamen dispensatum iam est cum illis, ut in religione per seuerantes, uxorū fecus inire ualent, ergo huiusmodi uotum non est de intrinseca ratione religionis. Quarto deniq. arguitur, Omnis perfectio uiræ Christianæ apostolis secundum Christum in more esse cepit. Apostoli uero non uirū continentia seruasse, nam de Petro Christi uicario legitur Matth. 8. locum habuisse, ergo castitas non est de intrinseca ratione religionis. In contrarium faciunt uerba capituli supra citati, Cum ad monasterium de statu monac. ius cuius calce habetur, Abdicatio proprietatis, sicut etiam custodia castitatis, adeo annexa est regulæ monachali ut contra eam neq. summus pōtifex possit indulgere.

Quo hæc duos habet sensus. Prior est, utrum re uera nunc uotum castitatis annexum sit religioni, idq. decentissime: cuius affirmatiua conclusio definitio est ecclesie contra hereticos, ut h. ca. Quod uotum de uoto lib. 6. Fuit. n. Iouinianus qui matrimonium ecclesiatui adæquabat, qui

de eadem hæresi perinde condēnatus est, atq. de alia Vigilantius, quod diuinitas exequabat paupertati. Posterior uero sensus est, utrum cum solennitas uoti, hoc est uouendi ceremonia, sit de iure ecclesiastico, ut illic refertur, sic & annexio ipsa castitatis ad religionem sit de iure ecclesiastico, ita ut per ecclesiam fieri possit ut religio absq. castitate uera maneat religio, an uero sit de iure diuino ut per ecclesiam institui uera non possit absq. castitate religionis substantia. At quoniam solus nobis est animus de secundo sensu cum catholicis disputare, quoniam prius orthodoxus est, ac perinde nemini nisi hereticis dubius, unica conclusio sub probabilitate, quæ mihi quam maxima est, respondetur, Sic est castitas religioni annexa ut nulla humana dispensatione fieri possit, ut religio absq. castitate rem habeat suo nomini congruam. Haud ergo hic disputamus utrum ualeat Papa super uoto solenni religionis dispensare, hoc est utrum eximeret profectum queat a sua religione, de qua re q. præce. satis differtum est. Sed hoc tantummodo in pñtia subdōctiorum censura negamus quod religiosus uere persistens euangelicus monachus in coniugio possit eiusq. usu permanere. Et quidem conclusio est S. Tho. ut q. 4. uidimus. Apparet tamen eam negare Scot. 4. di. 38. ubi non alia de causa sentit solenne uotum religionis matrimonium dirimere, quam quod ecclesia in cuius se manus uouens tradidit, eum illegitimum fecit ad matrimonium, quorum similibus uerbis uentur Caiet. ut q. 3. uidimus 2. 2. q. 88. art. 7. Vnde elici uidentur in potestate ecclesie situm esse ut religiosi simul possint cum coniugionem retinere, perinde atq. sacerdos suos ordines. Conclusio tamen nostra contraria plane ab Innocentio ca. citato. Cum ad monasterium asserta uidentur. Nempe ubi insinuat castitatem iure diuino annexam esse religioni. Et quod sit ita probatur ratione Religio nomine ipso nihil aliud significat quam quod Christus euangelicum adolēscerulum docuit. Si uis perfectus esse, uade & uende &c. & sequere me. Et quod subinde Petrus subiunxit. Ecce nos reliquimus oīa & secuti sumus te, &c. qui autem conbuali nodo se semel innoxui, nomine quidem potest sed tamen re ipsa non reliquit omnia, imo, neq. seculum, ergo non est ue

Conclusio re-
spōsuua.

S. Tho.
Scotus.

Caieta.

Prima
Abbas
conclu-
sionis.

Secūda

re euangelicus religiosus. Media propositio probatur ratione S Th. 2. 2. q. 186. art. 4. Rex enim vxoria viroq cornu e diametro pugnat cum religione. Primum contrahitur contemplationi, diuinorumq meditationis, quibus secundum nomen suu debet sedulo religiosus uacare, renittitur in quam propter voluptatis vehementiam quæ ex Venere nascitur, cuius utiq frequentatione concupiscentia augetur, vt Ethic. comonitor eit Arist. vnde Aug. in 1. Soliloquiorum. Nihil, inquit, lenio quod magis ex arte deiciat animum virile quam blandimenta foeminae, corporumq. ille contractus sine quo vxor haberi non potest Nec vero naturalis ratio valde est recondita. Etenim cum contemplatio subtilissimis purissimiq. spiritibus foueatur, carnalisq. ac brutalis ille vsus spirituum multitudinem infumat sanguineq. a corde vehementer distrahatur cuius collectio ad mentis attentionem necessaria est, fit vt idem vsus habetudinem mentis efficiat, Quæ utiq de causam. Pau. 1. ad Cor. 7. cõiugibus consulebat vt orationis tempore toro separarentur. Aliero autem cornu status cõiugalis religioni colluctatur, qd est administratio solitudinog. rei familiaris. Vnde eodem loco Pau. Qui sine vxore, sollicitus est quæ dñi sunt, quomodo placeat Deo, qui aut cum vxore est, sollicitus est quæ sunt mundi quomodo placeat vxori, & diuinus est. Vbi li meditatius attendas ad viuum expressit religionis faciẽ, camq. e regione opposuit cõiugio, quasi maritari nequeant. Quo circa monachi, hoc est soli inde potissime nomen trahunt, quod cõiugali cõsortio semoti viuũ. Secũdo id aperitius explicatur. Duo alia uota, s. paupertatis & obedientie, adeo sunt a voto castitatis pendencia, vt hoc sublato reliqua continuo sustuleris. Matrimonialis quippe facino votum legitime paupertatis procul respuit. Qui n fieri potest vt vxore quis, & liberos atq. familiam illis appendice alere in paupertate valeat? Eo præsertim q non solum det liberis in ips prouidere, sed in perpetuũ prospicere, ac perinde possessiones & primogenituras ambire quas illis relinquat. Adde, q neq. legitime obedientie, de qua Christus ait, Sequere me. vxorius vir vacare poterit. Quare Pau. Christi affeclas peculiariter optaba manere sicut ipse erat, absq. vxore. Eo ergo ipso q eccle-

sia votum castitatis a religionibus seingere ret sinceritatem ipsam religionum euangelicam funditus conuelleret. Quare id certe, vt sua eius censura loquar non est factibile. Hinc discerniculum colligitur quo iudicandum est sitne quæuis religio veræ absolutoque nomine religio, hoc est se vnicum vtum intrinsece annexum habeat matrimonium contractum seu potius attentatum diminere, quod quidem nulla habet religio nisi auctoritate ecclesie instituentis solennitatem voti, vt habetur in d. e. vnico, de voto li. 6. Quapropter religiosi tertij ordinis D. Francisci, & nostræ, solenne votum non emittunt quamuis expressius inculcatusq. dicant se facere tria vota. Hoc dixerim de iure antiquo, nam iam Sixtus Quartus per suam Bullam declarauit eiusmodi fratres facere solenne votum. Et postmodum alij summi Pontifices idem etiam decreuerunt de quibusdam sanctimonialibus nostris eiusdem ordinis, quas Beatas appellamus, quæ incliã viuunt Ille autem quæ clausuram non seruant, idem Bullæ non subduntur. Multo autem minus isti Eremitæ qui hac nostra tempestate in montibus dispersim degunt. Nam eisi episcopo promittant obedientiam, nõ intelligunt nisi pro tempore quo voluerint illic commorari. Immo neque de ratione illius instituti est vt votum suscipiant, simplex castitatis. Tametsi circa illud non essent admittendi.

Ad primum igitur capitalium argumentum conceditur voti solennitatem, vt haberetur in dicto cap. vnico, de voto, lib. 6. ab ecclesia constitui, hanc autem illam instanti tenent approbantque religionem, ex qua matrimonij impedimentum sequuntur. Sed iam quaestione proxima negata est consequentia, qua inferitur connexionem castitatis cum voto religionis non esse de iure diuino. Est enim in potestate ecclesie vt hac aut illa habeatur pro religione, atque postquam constituitur religio, de iure diuino est vt habeat castitatem annexam, secundum illud. Vade & vnde omnia quæ habes, & sequere me Nemo. n. illa tum habere potest via consilioũ sequendi Christum, nisi sit ab vxore liber, atq. hoc ex intima rei natura. Ad secundum rñdetur, sacerdotalem ordinẽ nullatenus esse religionẽ, alias citatus canon & Decretes non sub duoru forma explicuissent solenne votum,

Aristot.

August.

Secũda ratio.

SOTO
de iure
Legibus
DII
13

uotum, dicentes consistere & in susceptione sacri ordinis, & in professione religionis. Ex quo fit hoc inter sacerdotium & religionem differre, vt D. Thom. loco citato artic. 1. edocet, quod uotum castitatis nõ est de intrinseca ratione sacerdoti perinde atque aliud religionis. Immo sacerdotale ministerium seruari absque eodem uoto potest. Hanc ob rem qui sacris initiatur, non perinde atque religionis expresse air, uoueo. Quare non est uotum explicitum, sed implicitum porro in ipsa ordinau susceptione additum. Uotum inquam tantum castitatis. Cætera namque relique religionis nec implicite facit. Haud enim paupertatem uouet aut obedientiam, sed fit sui episcopi subditus, etiam si absens sit, nõ autem ordinantis. Quo fit, vt Graeci eiusdem sint nobiscum generis sacerdotes. Sequitur subinde secundo Romanam ecclesiam posse idem tollere uotum saluare ipsa sacerdotum. Negatur ergo consequentia quæ inde extruitur ad probandum religionem absque tali uoto posse consistere. Sed infero contra, ergo incongrue sacerdotale uotum dicitur solenne. Negatur consequentia, sed tamen ingenue fatemur quod non est uotum solenne de iure diuino tanquam religioni essentialiale, sed est solenne de iure positiuo, hoc est tantum statuto ecclesie sacerdotis illegitimos reddens & in idoneos contrahendo matrimonium. Contra hoc autem emergere uidetur argumentum supra a nobis innotatum. Vili enim hic sumus concederet tantum esse præceptum ecclesie ne metiri fiant. Quod si ita est, licet male facerent absque licentia contrahendo, tenere tamen matrimonium, vt paulo ante argumentabamur. Respondemus autem non solum esse præceptum, sed statutum inhabiles eos reddens ad matrimonium, perinde atque consanguineos. Habet sese ergo medio modo inter merum præceptum & solenne religionis uotum. Ea propter ecclesia perinde atque prohibitionem in quarto gradu, possit hoc tollere uotum a sacerdotibus. An uolueret, quaestione proxime sequenti disputabitur. Ex his sequitur matrimonium ratum non consummatum non dirimi per susceptionem sacrorum ordinum sicuti per religionis professionem. Quod & Caiet. quæst. 12. quol. 1. faterur. Et causa est quod sacerdos non fit simpliciter inhabilis ad aliud contrahendum matri-

monium, sicuti religiosus, quod cũ illo dispensari potest. Quod cum verum sit, nescio quid Palu. sibi uoluerit in 4. dist. 38. q. 3. ubi air, quod post matrimonium ratum non consummatum uir sacris initiatur, & uxor in seculo permanens uotum faciat simplex, inhabilis ipsa reddit ad secundas nuptias, etiam post mortem uiri. Nam in primis susceptio illa ordinum non est licita, cum matrimonium non dirimat. Secundo nulla est rationis apparentia quod uotum simplex uxoris in tali casu fieret solenne, vt ipse putat. Quare si mortuo coniuge alteri nubat, licet peccet contra uotum simplex, nihilominus matrimonium tenet, & ipse negat. Tertium autem arg. de militibus ordinibus est, quod præcipu hie habet ambigendi momentum. Equites. n. isti cruciferi vulgo habentur religiosi, nam faciunt, tria uota, & nihilominus uxoribus federe matrimoniali copulantur, coire ergo possunt ambo status religionis, & matrimonij. Idque potest ratione ex superioribus deducta corroborari. Nam rō qua supra monstrauimus coniugium cum religione pugnare, erat impedimentum contemplationis & orationis, religio autem militum non hunc habet scopum, sed militare, ubi nulla est necessaria contemplatio. Nihilominus propter rationes supra allatas persuasum habere nequam potui eiusmodi religiones simpliciter esse religiones. Et ratio est, quia solam castitatem isti nõ seruant, nam rei uxoriae perinde ac cæteri secularis inseruiunt, eisdem, s. ambientes honores, eademque facultates suæ sololi procurantes, quod toto caelo a religionis instituto distat, verum neque paupertati, neque obedientiam, nisi solo nomine proficiunt. Non quidem de sacerdotibus cruciatis loquor qui intra septa monasteriorum uitam degunt. De istorum namq. legitima religio ne nihil ambigendū est, sed de comendatijs equitibus. Nā quænam paupertas quæ so est relationem tñ magistro facere suarū facultatū, ex quibus si vel obolū eis adimeret, perinde reclamarent ac cæteri regni nobiles. Obedientia autem est per totā ferme uitam nullū superioris mandatum audite, nisi dū eorum comitia sūt. Sed aiunt hæc est nostra religio, nec ad aliud tenemur. Ad hoc dupliciter rōdemus. Primū id negante, si primæuam eorū institutionem respiciamus. Nā tunc nonnullum clausura ge-

Palud. opin.

Refutg Palud. Grauis dubitatio & militarib. ordinib.

Solutio qōnis, ppositæ.

Primū

Secundū

Solutio.

Solutio.

Caiet.

ra genus incolebant, multoque crebriora obedientia perfoluebant munera longeq. aliam habebant paupertatis ratione. Sed postea lapsu temporis eouisque labefacta sunt eorum religiones, vt iam syncretam religionis naturam exuerint. Ob idque secundo dicimus quod si no strictior quam haec, est sua religio, non est illa euangelica quae in consiliorum exercitio posita est.

Porro enim si nostra aut D. Fracisci (quod Deus auertat) in eum locum collaberetur, vbi non plus paupertatis, castitatis, aut obedientiae vigeret, religio esse desineret. Non dico quod vbis statuta no seruantur statim esse desinat religio, nam possunt forsitan ex incuria & culpa praedentium ea q. mala reputantur non puniri, at si in illum locum aliqua derjceretur religio, vbi non maior exigeretur obedientia, aut paupertas, aut castitas, qua inter huiusmodi equites, non esset euangelica consiliorum religio. Et ne primus ego videar hanc asseruisse sententiam, eandem apud D. Thom. inuenies loco citato secunda secunda quaest. 186. artic. 4. Arguit enim tertio loco quod continetur ad perfectione religionis non requiratur, eo quod aliqui sunt religiosi qui vxoribus vtuntur. Et respondet, illos viuendi modos, vbi est matrimonialis vsus, non esse simpliciter & absolute loquendo religiones, sed secundum quid, inquam, scilicet aliqua participant quae ad statum religionis pertinent. Hac D. Thom. ex his ergo militu ordinibus merito exceperim equites diui loannis, sane qui pro suo instituto conuentum habent, & obedientia spectant, neque matrimonia cotrahunt. Quare non est cur non ut religiosi habeantur. Quod si contra superiorem assertionem arguas, si illi equites connubiale foedus absque pontificio priuilegio inire tentarent, matrimonium non teneret, quod no alitudo emanare videtur quam a ratione religionis. Respondetur non inde provenire quod sit vera religio, sed est. Pontificis statuto, ut modo de sacerdotibus dicebamus. Quapropter multo minus matrimonium tantum no consummarum per ingressum huiusmodi ordinis dissoluitur, quam per ordinis susceptionem. Ac per hac alia diluitur questio de qua ante quindecim hic annos decertantes in Hispania fuit disputatum. Quae quidem bimensbris erat. Primum vtrum expediens esset dispensatio

vi huiusmodi equites vxores sibi possent copulare. Secundo, vtrum etiam cum illis qui vota solenniter ediderant dispensare liceret, quae quidem fuit multo molestior. De priori ergo, pro meo capto semper tractatus sum. Quod si eiusmodi religiones legitimis ducerem, impossibile reputare. Commoditas autem dispensationis haec est, quod castitas in eiusmodi vita instituta si humano loquantur more, non est seruanda possibilis. Viunt enim laute & splendide domi fetuantes habentes forisque cum aulicis mulieribus iuge habentes commercium, torneamenta atque militaria exercitia meditates. Quae ergo ratione isti voto castitatis astringendi essent? Eadem ferme de causa questio secundo affirmatiue soluta est. Nam cum votum illorum non sit legitimum religionis, sed statuto Pontificis matrimonium impediens, non est impossibile dispensatio si legitima causa fiat, vt de sacerdotum voto proxime dictum est. Ad quartum argumentum quod de apostolis petebatur, an votum castitatis susceperint, quaestio ne proxima commodius respondebitur.

ARTICVLVS IIII

Vtrum obedientia votum sit de essentia religionis.

Tertium denique membrum monasticae professionis est, obedientia, quam vt suis numeris commendemus, arguitur de morte non esse necessariam. Illi enim obsequia Deo maxime placeant quae ex libertate, non ex necessitate fiunt, secundum illud 2 ad Corint. 9. Non ex tristitia, aut ex necessitate, illa autem quae fiunt ex obedientia, notae, simul cum necessitate tristitiam afferunt, ergo non est consilium obedientiam. uouere Secundo, cu hominem Deus liberum creauerit non est prudentia vti se suam abdicet libertatem, praeterquam vbi Deus eum iusserit obedire, in euangelio autem nullum extat eiusmodi obedientiae uouenda mandatum. Quod enim Paulus ad Hebraeos 10. inibet dicens, Obedite praepositis uestris & subijcite eis, ad omnes inuocet Christianos. Accedit tertio quod Christus, ut ad Rom. 8. ait idem Apostolus liberauit nos a lege peccati & mortis, ac subinde adoptio-

S. Tho.

Limitatio superioris assertionis.

Obiectio. Solutio.

Questio bimens

SOTO
de iustitia
Legibus
DII
13

adoptionem filiorum nobis commertus perfecta nos libertate donauit. Ex quo fieri consequens apparet ut Christiana perfectio in summa libertate consistat, atque ad eo obedientie votum, non sit consilium. In contrarium est quod perfectio, vt supra dictum est, ea re agitur ut Christum sequamur & imitemur. Id autem quod in ipso præcipue commendatur, vt patet ad Phil. 2. est obedientia. Factus est enim obediens vsque ad mortem, propter quod & Deus exaltauit illum &c.

Ex tribus votis quibus monastica religio constat, potissimum est obedientia. Nā possessio renūciatio & castitatis uotum in hoc præcipue ordinatur, vt liberi me indissolubilique obsequio obedire possimus. Quo fit, paupertatem, ut supra diximus, primam quidem esse executione, obedientiam uero primam in intentione. At uero vt obedientia omnium est officio rum præstantissima, ita, quod hæreticorum ingenium est, Lutheri fuit execrabilissima.

Luther. Vnde in lib. suo de uotis monasticis, & in altero de libertate Christiana, nullis non conuictis monachalem obedientiam pro-

Conclō sciendit. Ait enim libertati euangelica è diametro obistere, vt pote quod eadē euangelica libertate sublati sunt uniuersa hominum mandata, & quidquid in externis ceremonijs seruari potest. Nihilominus ipso renuēt. Lutheri, suoque magistro Vvicleff, sua ueritate solida est conclusio, nullo que hæreticorum uento nutabunda Religiosorum status, qui euangelicum consiliū est, obedientiā eū primis requirit, quæ peculiari præfectio nomine Dei uoto est offerenda. Et ratio est manifesta. Nam si perfectio consistit vt omnibus relictis sequamur Christum, necesse est, vt 2. 1. q. 1. 86. artic. 5. ait D. Thom. aliquem eligere præpositum qui nomine Christi uouentem dirigat, etiā imperio (si opus est) ut quod Christo pollicitus est, bona fide soluat. Sed ecce radices duc Lutherani erroris. Prior, quod non admittit uotum spontaneè susceptum in necessitate transire præcepti. Nam hoc dato necesse est eum, qui solenniter uouet obedientiam alicui præstari a quo legitime cogatur si opus fuerit. Altera uero eius ignorantia est quæ fati esse putat Christo obedire, hoc quocumque neglecto. At uero non uidet quemadmodum homines nō possunt a Christo, qui in cælis est, nisi per ho-

mines gubernari. Egemus enim præfente ductore qui humano more uices Dei erga nos fungatur. Sed ait forsitan quispiam. Satis sunt episcopi, atq; alij ordinarij prælati. Negatur tamen. Imo per hoc luculentius claritas huius ueritatis patet. Prælati nanq; ordinarij non sunt nisi legum custodes, quare neminem nisi secundum diuinas leges & humanas cogere possunt. Vnde cum uota, de operib; supererogatis suscipiamur necesse est ut qui uouet, uel ipsi episcopo singulariter (vt in primitiua ecclesia fortasse consuetum fuit) uel singulari præposito (quod cōducentius iam nunc existimatur) obedientiam præstet, vt supra ea quæ legibus præcipiuntur ad id etiam, quod ex uoto tenetur, ducatur & compellatur. Id quod Christus uerbo illo supracitato Qui uult uenire post me abneget semet ipsum, tollat crucē suam & sequatur me, demonstrat. Abnegare enim semetipsum est propriā uoluntatem per quam homo est homo abnegare, quod re uera nisi obligatur in uoto alteri eā sic tradas, vt in tua non super sit facultate eandem rursus tibi usurpare, fieri non potest. Qui autem cum

Luthero depugnamus: illa enim sua libertate, quam euangelicam uocat, non solum cænobiorum præpositos uerum & seculares omnes principes & ecclesiasticos de medio sublato pertendit. Sic enim postea docere perrexit, nos esse a Christo liberatos, vt ab omni nos humana potestate exemerit, vt sibi soli seruiremus. Quæ quidem libertas. Sathanica potius & (quod idem est) Lutherana appellanda est. Nam si hierarchicos ordines, obediētiasque omnes quæ iubent Deo hominibus præstamus de re publica sum moueas, omnesq; adeo malefactorum uisiones ad postremum diem iudicii referuaueris, hominos mores, quibus humana uniuersa statim necesse est perditum iri. Nam quando quæso plures sunt qui metu penæ quam honesti amore uirtutes colant? Et præter rationem hanc quæ abunde rem demonstrat, tota euangelica scriptura apertis testimonijs Lutheri impudentia reclamation. Alibi enim auditas. Omnis omnia potestatibus sublimioribus subdita. Alibi. Subditi estote præpositis uestris etiam dyscolis. Et Christus. Qui uos audit me audit. Imo usque adeo idem Redemptor uoluit nos esse maiorū dicto audientes, ut nos sedulo admoneret, quod

Patō
Luter.

35 con- dūctiois

Dux ra- dices Lu- therani erroris.

qui nomine Christi uouentem dirigat, etiā imperio (si opus est) ut quod Christo pollicitus est, bona fide soluat. Sed ecce radices duc Lutherani erroris. Prior, quod non admittit uotum spontaneè susceptum in necessitate transire præcepti. Nam hoc dato necesse est eum, qui solenniter uouet obedientiam alicui præstari a quo legitime cogatur si opus fuerit. Altera uero eius ignorantia est quæ fati esse putat Christo obedire, hoc quocumque neglecto. At uero non uidet quemadmodum homines nō possunt a Christo, qui in cælis est, nisi per ho-

quam

quamvis illi qui super cathedram Moysi sedent, hoc est cuncti nostri prepositi illa faciant que imitanda a nobis non sunt, nihilominus que nobis iubent incunctanter expleamus. Superuacaneum tamen est in hoc promulgato argo diutius remorari.

Ad primū arg.

Ad primum igitur arg. rñdetur necessitatem coactionis, que inuoluntarium facit illam, quidē & tristitia parere, & rōnem laudis ac meriti excludere. Illa autē necessitas quæ ex voto sponte p. p. Deum emissio nascitur, primum tristitia non affert, mox et si nonnunquam illam parturiat, nihilominus meritum non imminuit, nā prima uolendi libertas, in omnib. actionibus uirtute perdurat. Ad scđm rñdetur q̄ libertas in qua homo suapte natura creatus est, in hoc nobis seruitute debet ut nostro creatore seruamus. Quare eam in eius obsequiū dedicare non cōtra naturā est, sed maxime secundum naturam. Ad tertium deniq. rñdetur, ex eo q̄ Christus nos a lege peccati liberauit, non fieri consequens perfectiōnem Christianā in exemptione ab omni obedientia consistere, sed in hoc omnino q̄ sumus a peccatorū retinaculis liberi. Vnde cum vsq. adeo sumus periculose animi nostri obsequentes, propriæq. uoluntatis amantes, ad eandem libertatem asserendā præcipue, confert nostram uoluntatem alterius gubernaculo submittere. Nam si seruire Deo regnare est, quo plurib. eius nomine obsequimur, perfectius regnamus. Tutius nāque carnis illecebris atq. inultibus dominamur, atq. adeo celestem Hierusalem referimus, ubi ut felices illi necessitate quadam confirmatissimi sunt ne delinquerē ualeant, ita summa libertate perfruuntur.

Ad scđū dū arg.

Ad tertiu arg.

Ad secundum autem arg. rñdetur q̄ libertas in qua homo suapte natura creatus est, in hoc nobis seruitute debet ut nostro creatore seruamus. Quare eam in eius obsequiū dedicare non cōtra naturā est, sed maxime secundum naturam. Ad tertium deniq. rñdetur, ex eo q̄ Christus nos a lege peccati liberauit, non fieri consequens perfectiōnem Christianā in exemptione ab omni obedientia consistere, sed in hoc omnino q̄ sumus a peccatorū retinaculis liberi. Vnde cum vsq. adeo sumus periculose animi nostri obsequentes, propriæq. uoluntatis amantes, ad eandem libertatem asserendā præcipue, confert nostram uoluntatem alterius gubernaculo submittere. Nam si seruire Deo regnare est, quo plurib. eius nomine obsequimur, perfectius regnamus. Tutius nāque carnis illecebris atq. inultibus dominamur, atq. adeo celestem Hierusalem referimus, ubi ut felices illi necessitate quadam confirmatissimi sunt ne delinquerē ualeant, ita summa libertate perfruuntur.

QVÆSTIO VI.

DE VOTO ET CONTINENTIA Sacerdotum.

ARTICVLVS I.

Virum ecclesia decore & stabilitati sacerdotali uotum continentia congrue fuerit ac necessarium.

IN calce demum libri huius, in quo de uoto pro nostra uirili disputauimus, postremam qui sitionem de continentia

sacerdotum duximus adhibendam, hoc est de uoto, quod dum facis inuitantur a secundum occidentalis ecclesie inuoluntatum implicite suscipiunt. Enim uero inter alia Lutherianorum molimina, quibus ecclesiam Dei funditus demoliri nituntur, hoc unum est quod totis uiribus ecclesiam a clero abigere cōtendunt. Quocirca cum me apud Cæsarem in Germania agere de componenda cum ipsis pace tractarem, hoc mordicus retinere perdebant, ut sacerdotes non modo uxorio consortio non interdicerentur, immo cogentur uxores ducere, adeo impossibile ducunt, hominem absque Veneris uisitare posse. Quod reuera si illis sensu esset concessum, fieri non posset minus, quin proinus eadem concessio in totū serpens Christianissimum, sanctam ecclesiam radicalitus subuerteret. Hac ergo de causa titulum reliquissim tractatum hunc de uoto, nisi hanc ei quaestione adhibuissim. De hac autem re ut de vnaquaque alia, secundum Philosophum in posterioribus Analyticis tria esse possent quaesita, scilicet an sit, & quid sit, & propter quid sit. Quid autem sit, nempe in quod sacerdotale uotum consistat, quaestione proxima demonstrauimus, constituentes esse uotum, non quidem explicitum sed implicitum neq. de intrinseca ratione ordinis antea ut uotum religionis, sed ecclesie statuum matrimonium irritans. Duo ergo hie constant articuli. Prior de conuenientia huius ecclesiastici instituti. Nam in moralibus est quaerere, an sit, & propter quid. Posterior, quā sit antiquū an uidelicet a primordiis statim nascentis ecclesie fuerit in usu.

Arguitur ergo prior q̄ negatiue? Et prius quidem noua & uetera ad colorandū errorem adducendo. Primum. n. exemplū Christi legiferi nostra parte negatiua pognat, quippe qui apostolos nō celibes, sed certe maritos elegit, ut Petrum cuius locus mentio fit euangelio: Andream & ceteros, quos opinabile est uxoribus fuisse copulatos. Quinimo unum Ioannē quem uirginē elegit de medio nuptiarum thalamo fertur euocasse. Mox & magistri exemplo discipulorum consentiant documenta. Ait quippe Pau. 2. ad Timor. 3. Oportet episcopū esse uirum uxoribus uirum filios habentem